

УДК 658:331

Літуча Неля Олександрівна

старший викладач кафедри економіки та підприємництва

Інститут хімічних технологій (м. Рубіжне)

Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля

Летучая Нелля Александровна

старший преподаватель кафедры экономики и предпринимательства

Институт химических технологий (г. Рубежное)

Восточногоукраинского национального университета им. В. Даля

Litucha Nelya

Senior Lecturer, Department of Economics and Entrepreneurship

Institute of Chemical Technologies (Rubizhne city)

Volodymyr Dahl East Ukrainian national university

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УПРАВЛЕНИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ

THE ROLE OF ACCOUNTING IN MANAGING THE ACTIVITIES OF THE ENTERPRISE

Анотація. Визначена роль, принципи та завдання бухгалтерського обліку в управлінні діяльністю підприємства.

Ключові слова: бухгалтерський облік, принципи, функції, звітність.

Аннотация. Определена роль, принципы и задачи бухгалтерского учета в управлении деятельностью предприятия.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, принципы, функции, отчетность.

Summary. Defined role, principles and objectives of accounting in the management of the enterprise.

Key words: accounting, principles, functions, reporting.

Управління будь-яким підприємством вимагає систематичної інформації про здійснювані господарські процеси, їх характер і обсяг, про наявність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, їх використання, про фінансові результати діяльності. Основним джерелом такої інформації є дані поточного бухгалтерського обліку, які систематизуються у звітність. Така звітність має велике значення, оскільки використовується не тільки для економічного аналізу діяльності окремого підприємства з метою одержання інформації, необхідної для управління, а й для узагальнення результатів у масштабі галузей і народного господарства в цілому.

Бухгалтерський облік є частиною інфраструктури ринкового середовища, оскільки він є інформаційною системою фінансово-господарської діяльності підприємства, організації чи установи та уряду. Отже, бухгалтерський облік з однієї сторони є одночасно інструментом державного регулювання, а з іншої – його об'єктом.

Роль та завдання бухгалтерського обліку визначаються як з точки зору держави, так і підприємства. Так, основна мета роботи підприємства — одержання прибутку. Для досягнення цієї мети на підприємстві завжди має бути необхідна оперативна інформація про наявні матеріальні й грошові ресурси, кадрове забезпечення, а також їх рух у процесі виробництва та реалізації продукції. Для одержання цієї інформації використовуються дані бухгалтерського обліку. Ці ж дані використовують з метою раціонального і цільового використання наявних ресурсів, контролю за їх збереженням, для співставлення витрат та результатів. Держава використовує інформацію, одержану з бухгалтерського обліку підприємств, для контролю за сплатою податків, а також прийняття управлінських рішень на державному рівні.

Отже, бухгалтерський облік виконує три головні функції: облікову (інформаційну), контрольну та аналітичну. Інформаційна роль бухгалтерського обліку являє собою одну з функціональних підсистем, що забезпечують зворотний зв'язок у всій системі управління. Бухгалтерський облік формує інформацію про рух матеріальних та грошових коштів, їх склад,

про кадри та забезпечує систему управління на господарському та зовнішньому рівнях. Контрольна функція сприяє схороні власності підприємства та забезпечує надходження коштів у державний та місцеві бюджети і фонди. Контрольна функція бухгалтерського обліку важлива не лише сама по собі, а і як засіб економічної дії на якість роботи підприємства. Це означає, що бухгалтерський облік повинен не лише сигналізувати про недоліки в роботі, нераціональне використання ресурсів, але і, шляхом відповідної організації облікової служби, забезпечити недопущення негативних явищ.

Основне призначення бухгалтерського обліку – задоволення потреби в інформації тих осіб, які мають відношення до підприємства. Основними його користувачами можуть бути: керівництво підприємства – фінансова інформація впливає на достовірну оцінку ефективності управління підприємством; покупці, які зацікавлені в стабільності постачання продукції; постачальники – зацікавлені в інформації про своєчасність їм виплат за поставлену сировину та матеріали; інвестори – котрі вкладають в підприємство капітал; банки та кредитні установи (кредитори) – зацікавлені в інформації, яка дозволить визначити їм своєчасність виплат за кредитами; працівники підприємства – зацікавлені в отриманні інформації про можливість підприємства виплачувати заробітну плату; державні установи – від успішного функціонування підприємства залежить економічний розвиток даного регіону.

Основні принципи бухгалтерського обліку в Україні визначені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Всього в Законі виділено 10 таких основних принципів:

- 1) обачність – застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які мають запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню доходів підприємства;
- 2) повне висвітлення – фінансова звітність має містити всю інформацію про фактичні та потенціальні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі;

- 3) автономність – кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників, у зв'язку з чим особисте майно та зобов'язання власників не мають відобразитись у фінансовій звітності підприємства;
- 4) послідовність – постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики можлива лише у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, і має бути обґрунтована та розкрита у фінансовій звітності;
- 5) безперервність – оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати далі;
- 6) нарахування та відповідності доходів і витрат – для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів.
- 7) превалювання сутності над формою – операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з їх юридичної форми.
- 8) історична (фактична) собівартість – пріоритетною є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на їх виготовлення чи придбання;
- 9) єдиний грошовий вимірник – вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюється в єдиній грошовій одиниці;
- 10) періодичність – можливість розподілу діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності.

До основних переваг бухгалтерського обліку можна віднести ті, що за рахунок його даних, з'являється можливість визначити рентабельність роботи підприємства, що, в свою чергу, визначає успішність прийнятих рішень.

Прийняття управлінського рішення є тісно пов'язане з роботою бухгалтерії. Логіка цього зв'язку достатньо очевидна: з одного боку, саме в бухгалтерії завжди є дані у вартісній оцінці про активи та зобов'язання підприємства. З іншого боку, техніка бухгалтерського обліку не цілком очевидна для необізнаного користувача, тому не дивлячись на велику кількість цифрового матеріалу будь-який користувач облікових даних вимушений робити деякі аналітичні групування й розраховувати показники, які не передбачені системою подвійного запису, але необхідні для формування показників оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства.

Література

1. Кірейцев Г.Г. Регулювання розвитку бухгалтерського обліку в сільському господарстві України [Текст] / Г.Г. Кірейцев // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету / За редакцією д.с.-г.н., проф., академіка АН ВШ України М.І. Бахмата. – Кам'янець-Подільський. – 2009. – Випуск 17, Том 2. – С. 22-29.
2. Микитюк Н.Я. Обліково-аналітична інформація в системі управління [Текст] / Н.Я. Микитюк // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. –2009. – Випуск 3. №13. – С. 92-95.
3. Шило В.П. Роль контролінгу в системі управління підприємством [Текст] / В.П. Шило, С.Б. Ільїна, І.Ю. Меньша // Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки. –2011. – №1. – С. 45-50.